

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี
เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
A Study of Misconceptions in the Khun Chang
Khun Phaen Literature of Mathayomsuksa
6 Students

สุรรัตน์ อักษรกาญจน์¹
นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว²

Sureerat Aksornkan

Nanthawat Srikhongkaew

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 2) ศึกษาสาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5,030 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ติดต่อได้ที่ sureerat.aks@sru.ac.th

¹Asst. Prof., Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, e-mail: sureerat.aks@sru.ac.th

²นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ติดต่อได้ที่ 6115105001034@student.sru.ac.th

²Undergraduate Student, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, e-mail: 6115105001034@student.sru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนคิดเป็นร้อยละ 24.51 2) สาเหตุที่ทำให้เกิดมโนทัศน์คลาดเคลื่อนเรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) การสรุปความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ร้อยละ 36.69 2) การรับสารจากสื่อ ร้อยละ 27.68 3) การสอนของครู ร้อยละ 24.59 และ 4) เกิดจากการจินตนาการ ร้อยละ 11.04 ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) ผู้สอน และ 3) สื่อที่นำเสนอหาวรรณคดีมานำเสนอเพื่อความบันเทิง สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน วรรณคดีเรื่องขุนช้าง ขุนแผน

Abstract

This research aims to study 1) The misconceptions in the literature on the Khun Chang Khun Phaen of Mathayomsuksa 6 students and 2) The cause of the misconceptions in the literature of the Khun Chang Khun Phaen of Mathayomsuksa 6 students by using survey research. The population is Mathayomsuksa 6 students at schools under the Office of Secondary Education Service Areas in Suratthani Province, Academic Year 2021, with 5,030 students. The study used a sample group of 371 students, employing multi-stage sampling. The data were collected by administering a questionnaire as a research tool. An analysis of the data was Percentage with appropriate description.

The study results were as follows: 1) The students had 24.51% of misunderstandings. 2) The reasons that caused the misconceptions were arranged in descending order as follows: Summarizing self-knowledge 36.70 percent exposure from the media, 27.70 percent of teachers' teaching, 24.60 percent, and 11.00 percent from imagination. Three factors cause inconsistent concepts in the Khun Chang Khun Phaen literature: learners, teachers, and media presenting literary content for entertainment.

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Therefore, the information can help to develop the teaching and learning process.

Keywords: Mathayomsuksa 6 Students, Misconceptions, The Literature of Khun Chang Khun Phaen

บทนำ

วรรณคดีเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษที่สะท้อนภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนสมัยนั้น ๆ ออกมาในเนื้อเรื่อง ซึ่งก็มีกวีสอดแทรกแนวคิด คติสอนใจ ปรัชญาชีวิต และคุณค่าด้านต่าง ๆ เข้าไปด้วย เช่น ด้านเนื้อหา ด้านวรรณศิลป์ ด้านสังคม ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ประสบการณ์ และมีความรู้สึกร่วมไปกับกวีเนื่องจากวรรณคดีมีความสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักสังคม วัฒนธรรม และมนุษย์ในหลากหลายแง่มุมแล้วสามารถประยุกต์เนื้อหาในวรรณคดีไปใช้ในชีวิตได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในสาระการเรียนรู้ที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมของวิชาภาษาไทยในทุกระดับชั้น ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวรรณคดี และวรรณกรรม เพื่อสรุปความรู้ วิเคราะห์ และอธิบายคุณค่าของงานประพันธ์ ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้ส่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 38) ดังนั้น นักเรียนจึงต้องจดจำและสรุปเนื้อเรื่องวรรณคดีได้ เพื่อเป็นความรู้ในการวิเคราะห์เนื้อหา ตัวละคร วิถีชีวิต และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี และวรรณกรรม พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขุนช้าง ขุนแผน เป็นวรรณคดีไทยเรื่องหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพราะเป็นวรรณคดีเอกของไทยที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นยอดของหนังสือประเภทกลอนเสภา มีความโดดเด่นในด้านเนื้อเรื่อง การใช้ภาษา มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับ สนิท ตั้งทวี (2558: 16) กล่าวว่า วรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน จัดเป็นเพชร

น้ำเอกในวรรณคดีไทยเป็นชุมทรัพย์แห่งวรรณศิลป์ วรรณคดีสโมสรสมัยรัชกาลที่ 6 ตัดสินใจให้วรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เป็นยอดกลอนสุภาพ เป็นเรื่องที่มีคุณค่า อ่านแล้วสนุก เข้าใจง่าย การใช้ถ้อยคำสำนวนมีความหมายเด่นชัด ไพเราะ พรรณนาความได้ความหมายดี บรรยายได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ให้อารมณ์ขัน อ่านแล้วไม่น่าเบื่อ การสร้างลักษณะตัวละครเด่นชัดเหมือนมีชีวิตจิตใจจริง ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ มีการจัดการโครงเรื่องได้ดี คุณค่าและลักษณะเด่นของวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนจึงเป็นที่ประทับใจของผู้อ่านมากมาย นอกจากเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน จะมีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าทางด้านอารมณ์แล้ว ยังมีคุณค่าทางด้านสังคมอย่างมาก โดยในเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ได้กล่าวถึงสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอดีต สะท้อนถึงขนบธรรมเนียมจารีต ประเพณีศิลปะต่าง ๆ การปกครอง การศึกษา สงคราม ภูมิศาสตร์ และชีวิตในสังคม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกิดไปจนกระทั่งตายของชาวไทยธรรมดาสามัญไปจนถึงจริยวัตรของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยก่อน ด้วยเหตุนี้วรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน จึงเป็นหนึ่งในวรรณคดีไทยที่ถูกกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนมาอย่างยาวนาน

การจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการสำคัญในการถ่ายทอดความงาม เนื้อเรื่อง ข้อคิดของวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ให้กับนักเรียนรับรู้ เข้าใจในสิ่งที่กวีต้องการสื่อ และทำให้นักเรียนนำความรู้จากการเรียนวรรณคดีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวรรณคดียังมีปัญหาทั้งด้านผู้สอน ด้านผู้เรียนและอิทธิพลของสื่อ สอดคล้องกับ ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2557: 4) กล่าวว่า ปัญหาการสอนวรรณคดีส่วนหนึ่งเกิดจากครูที่บางท่านใช้วิธีสอนแบบ “ป้อนความรู้” เช่น อธิบายเนื้อคำศัพท์จากเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ทำให้ผลการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ไม่เจริญงอกงาม และครูยังขาดการจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้นักเรียนสนใจวรรณคดีไทย และสอดคล้องกับ ชลธิชา ศิริอมรพันธ์ (2562: 14) ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีที่เกิดจากปัจจัยด้านผู้สอนและผู้เรียนว่า ปัญหาการเรียนวรรณคดีเกิดขึ้นจากทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน เช่น ผู้เรียนไม่สนใจหรืออยากเรียนวรรณคดีด้วยความรู้สึกลบ แต่เรียนเพราะถูกบังคับให้เป็นวิชาที่ต้องเรียน การสอนของผู้สอนไม่เร้าใจ ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ผู้สอนมักจะมุ่งสอนแบบอ่านเอาเรื่อง และให้ผู้เรียนเรียนด้วยวิธีการท่องจำเท่านั้น ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น จึงมีการนำวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ไปเผยแพร่หลากหลาย

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ช่องทางทั้งในรูปแบบของละครโทรทัศน์ เพลง การ์ตูน ซึ่งบางครั้งได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหา เพื่อให้มีความบันเทิงและร่วมสมัยมากขึ้น หรือตัดทอนเนื้อเรื่องมาเพียงบางส่วน อาจทำให้นักเรียนที่รับสารเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดีคลาดเคลื่อนได้ สอดคล้องกับ ภาณุมาศ ชุมแสง (สัมภาษณ์: 9 มกราคม 2565) ครูวิชาภาษาไทย โรงเรียนสุราษฎร์ธานี กล่าวว่า การนำวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ เรื่อง วันทอง ซึ่งผู้สร้างดัดแปลงเนื้อเรื่องบางประเด็นแตกต่างไปจากเนื้อเรื่องของวรรณคดีต้นฉบับ ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่รับชมละครมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเนื้อเรื่อง วรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เกิดความสับสน และอาจส่งผลให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากความเข้าใจคลาดเคลื่อนนี้ไปใช้ไม่ถูกต้อง พิไลวรรณ เพชรไฟ (สัมภาษณ์: 22 มกราคม 2565) ครูวิชาภาษาไทย โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 กล่าวว่า สื่อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจดจำเนื้อหาวรรณคดีของนักเรียน หากนักเรียนได้รับสื่อที่ดัดแปลงเนื้อหาจากวรรณคดี นักเรียนจะจดจำเนื้อหาในสื่อนั้น จนทำให้เกิดความสับสนกับเนื้อหาในวรรณคดีต้นฉบับ ซึ่งวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เป็นวรรณคดีที่นักเรียนมีความสับสนในเนื้อเรื่อง เนื่องจากจดจำเนื้อเรื่องส่วนใหญ่มาจากละครโทรทัศน์เรื่อง วันทอง ญัฐชา ทองเดิม (สัมภาษณ์: 22 มกราคม 2565) ครูวิชาภาษาไทย โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา 2 กล่าวว่า จากการจัดการเรียน การสอน เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจดจำเนื้อหาบางส่วนที่สื่อดัดแปลงจากวรรณคดี เช่น นักเรียนจดจำตอนจบจากละครโทรทัศน์เรื่อง วันทอง แล้วเข้าใจว่านางวันทองไม่เสียชีวิต ดังนั้น ปัจจัยด้านการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และสื่อ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจดจำเนื้อหาวรรณคดีที่จะนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ของนักเรียน

มโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมโนทัศน์ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ถึงระดับสูงสุด และยังช่วยให้เรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องได้รวดเร็วขึ้น เพราะนักเรียนได้จัดระเบียบของข้อมูลไว้เรียบร้อยแล้วในสมอง เมื่อรับรู้สิ่งใหม่ก็สามารถจำแนก จัดหมวดหมู่ และเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ที่มีอยู่ได้ง่าย อีกทั้งมโนทัศน์เป็นรากฐานของความคิด มนุษย์จะคิดไม่ได้ถ้าไม่มีมโนทัศน์พื้นฐาน เพราะมโนทัศน์ช่วยในการตั้งกฎเกณฑ์ หลักการต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาที่เผชิญได้ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายที่ทำให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่ามโนทัศน์จะมีความสำคัญมากเพียงใด แต่ยังมีนักเรียนจำนวนมากที่มีอุปสรรคในการทำความเข้าใจเนื้อหาใน

บทเรียนทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน เพราะมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นความเชื่อและความเข้าใจที่ได้มาจากแนวความคิดหรือความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ ความคิดสำคัญหรือความคิดรวบยอดที่แตกต่างไปจากความเป็นจริง และเป็นความคิดที่ต่างไปจากแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันในสังคม อาจได้มาจากประสบการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนของแต่ละบุคคล ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจดจำเนื้อหา วิเคราะห์ และการสรุปความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 181) กล่าวว่า เรามักจะยึดกฎเกณฑ์หรือความรู้บางอย่างไว้โดยปราศจากความสงสัยว่าสิ่งนั้นเป็นจริงตามนั้นหรือไม่ และใช้ความเชื่อที่ผิด ๆ หรือข้อสมมติฐานที่ผิดพลาดนี้ไปตีความเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เป็นเหตุให้กลายเป็นความคิดผิดทั้งกระบวน นอกจากนี้มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนยังส่งผลกระทบไปยังการสอนของครู เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้การสอนของครูไม่เห็นผล ซึ่งหากนักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียนวรรณคดี จะส่งผลให้นักเรียนจดจำเนื้อหาผิดไปจากต้นฉบับ เป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยง สรุปเนื้อเรื่อง วิเคราะห์เนื้อหา คุณค่า และข้อคิด ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่ครูต้องตระหนักถึงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนและนำไปสู่การแก้ไขความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดีของนักเรียนให้ถูกต้อง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนและครู เพราะนักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันส่วนครูก็จะทราบจุดบกพร่องของนักเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาสภาพปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีโดยไม่ได้มีการศึกษาความเข้าใจคลาดเคลื่อนในวรรณคดีต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเข้าใจคลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ทราบความเข้าใจคลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งยังเป็นประโยชน์กับผู้สอนภาษาไทย ที่จะนำข้อมูลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมให้นักเรียนเข้าใจได้ถูกต้อง

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) นำเสนอวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 44 โรงเรียน 5,030 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane, 1973: 727-728) จำนวน 371 คน จากนั้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

1.2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) จากโรงเรียน 4 ขนาด คิดเป็นร้อยละ 7.38 ของขนาดโรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก 19 โรงเรียน จำนวน 36 คน 2) โรงเรียนขนาดกลาง 14 โรงเรียน จำนวน 114 คน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน จำนวน 150 คน และ 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน จำนวน 71 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 371 คน

1.2.2 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้โรงเรียนในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 9 โรงเรียน 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียน และ 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนที่เก็บข้อมูล ทั้งหมด 22 โรงเรียน

2. เครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน 2) วิธีการสร้างแบบสอบถามตามแบบสอบวินิจฉัยมโนทัศน์แบบเลือกตอบสามระดับ (Three-tier Diagnostic Test) 3) สาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเรียน และ 4) เนื้อเรื่อง วรรณคดีขุนช้างขุนแผน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 สร้างแบบสอบถามมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดคำถามจากเนื้อเรื่องวรรณคดีขุนช้างขุนแผน ในหนังสือ ขุนช้าง ขุนแผน ฉบับ หอพระสมุดวชิรญาณ จำนวน 10 ตอน ได้แก่ 1) พลายแก้ว เข้าห้องนางสายทอง 2) พลายแก้วถูกเกณฑ์ทัพ 3) นางพิมเปลี่ยนชื่อวันทองขุนช้างลงว่า พลายแก้วตาย 4) พลายแก้วได้นางลาวทอง 5) กำเนิดกุมารทองบุตรนางบัวคลี 6) ขุนแผน ขึ้นเรือนขุนช้าง ได้นางแก้วกิริยา 7) กำเนิดพลายงาม 8) ขุนแผนพลายงามยกทัพกลับ 9) ขุนช้างเป็นโทษ 10) ขุนช้างถวายฎีกา ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ 1) คำอธิบายการศึกษาวิจัยและความยินยอมในการให้ข้อมูล 2) คำชี้แจงและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ 3) แบบสอบถามมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างขึ้นตามแบบสอบวินิจฉัยมโนทัศน์สามระดับ (Three-tier Diagnostic Test) ตามแนวคิดของ Arslan, Cigdemoglu & Moseley โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใน 1 ข้อ มีข้อสอบย่อย 3 ระดับ ได้แก่

ข้อสอบระดับที่ 1 คือ คำถามวัดมโนทัศน์ในเนื้อเรื่องวรรณคดีขุนช้าง ขุนแผน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Question) 4 ตัวเลือก

ข้อสอบระดับที่ 2 คือ เหตุผลที่ใช้ในการตอบคำถามในระดับที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice question) 4 ตัวเลือก เป็นข้อสอบที่ใช้ถามเหตุผลที่สอดคล้องกับการเลือกตัวเลือกในการตอบคำถามระดับที่ 1

ข้อสอบระดับที่ 3 คือ ความมั่นใจในการตอบคำถามของข้อสอบระดับที่ 1 และระดับที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ 1) มั่นใจ และ 2) ไม่มั่นใจ

2.3 สร้างแบบสอบถามสาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ในแต่ละข้อของคำถามซึ่งเป็นสาเหตุการตอบคำถามในข้อสอบระดับ

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่ 1 และ 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Question) 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีสาเหตุของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน โดยสรุปเป็น 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) ครูสอน 2) สรุปความรู้และเข้าใจด้วยตนเอง 3) เกิดจากการจินตนาการ และ 4) เกิดจากการรับสื่อ

2.4 นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบที่สร้างขึ้นกับเนื้อหาที่มุ่งวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ผลการตรวจพบว่า มีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการทดลอง พบว่า คำถามระดับที่ 1 มีค่าความยากง่ายเหมาะสมทั้ง 20 ข้อ (มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.22-0.75) และคำถามระดับที่ 2 มีค่าความยากง่ายเหมาะสมทั้ง 20 ข้อ (มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25-0.74) เมื่อพิจารณาอำนาจจำแนก พบว่าคำถามระดับที่ 1 มีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสมทั้ง 20 ข้อ (มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.69) และคำถามระดับที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสมทั้ง 20 ข้อ (มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24-0.55) แสดงว่าคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้วินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.6 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาที่ 2564

2.7 วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลผลคะแนนของแบบสอบวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน 3 ระดับ โดยจัดกลุ่มระดับความรู้ของผู้เรียนเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งดัดแปลงจากแนวคิดของ Arslan, Cigdemoglu & Moseley (2012: 78-79) ดังนี้

2.7.1 กลุ่มที่มีความรู้อย่างแท้จริงหรือกลุ่มที่มีความรู้ถูกต้อง (Knowledge)

2.7.2 กลุ่มที่มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

1) มโนทัศน์คลาดเคลื่อนอย่างแท้จริง (Misconceptions)

2) มโนทัศน์คลาดเคลื่อนแบบผลบวกลวง (Misconceptions-false Positive)

3) มโนทัศน์คลาดเคลื่อนแบบผลลบลวง (Misconceptions-false Negative)

2.7.3 กลุ่มที่มีโชคในการเดาหรือขาดความมั่นใจ (Lucky Guess/Lack of Confidence)

2.7.4 กลุ่มขาดความรู้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

1) ขาดความรู้แบบที่ 1 คือ พร่องความรู้ในระดับที่ 1 แต่แสดงเหตุผลในระดับที่ 2 ไม่ได้ และไม่มั่นใจในการตอบ

2) ขาดความรู้แบบที่ 2 คือ พร่องความรู้ในระดับที่ 1 แต่ตอบถูกต้องในระดับที่ 2 และไม่มั่นใจ ในการตอบ

3) ขาดความรู้แบบที่ 3 คือ พร่องความรู้อย่างแท้จริง มีรูปแบบการตอบ โดยตอบผิดทั้งในระดับที่ 1 และ 2 และไม่มั่นใจในการตอบ

ภาพที่ 1: QR Code แบบสอบถามมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่มา: นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว (2564)

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี
เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา
วิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นำเสนอผลการศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ผลการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (ร้อยละ)							
มโนทัศน์ ที่ต้องการ	มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน			เดาคำ ตอบได้ ถูกต้อง	ขาดความรู้		
	มโนทัศน์ ที่คลาด เคลื่อน แบบ false positive	มโนทัศน์ ที่คลาด เคลื่อน แบบ false negative	มโนทัศน์ที่ คลาด เคลื่อน อย่าง แท้จริง		ขาดความ รู้แบบที่ 1	ขาดความ รู้แบบที่ 2	ขาดความ รู้แบบที่ 3
27.05	6.64	4.66	13.21	12.04	8.48	6.87	21.05
27.05	24.51			12.04	36.40		

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง
ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนใน
วรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ร้อยละ 24.51 โดยพิจารณารายกลุ่มของนักเรียนที่มีมโนทัศน์
ทั้ง 4 กลุ่มหลัก ที่แบ่งตามตารางเกณฑ์การลงรหัสคำตอบและผลการศึกษา ได้แก่
กลุ่มมโนทัศน์ที่ต้องการ กลุ่มมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน กลุ่มเดาคำตอบได้ถูกต้อง และ
กลุ่มขาดความรู้ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในกลุ่มขาดความรู้มากที่สุด

ร้อยละ 36.40 รองลงมาคือกลุ่มที่มีมีโนทัศน์ที่ถูกต้อง ร้อยละ 27.05 กลุ่มที่มีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนร้อยละ 24.51 และกลุ่มเดาคำตอบได้ถูกต้อง ร้อยละ 12.04

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุที่ทำให้เกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นำเสนอผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: การวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุที่ทำให้เกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สาเหตุที่ทำให้เกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน (ร้อยละ)			
ครูสอน	สรุปความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง	จินตนาการ	การรับสารจากสื่อ
24.59	36.69	11.04	27.68

ตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนเกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มีสาเหตุมาจากการสรุปความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง มากที่สุด ร้อยละ 36.69 รองลงมา คือ เกิดจากการรับสารจากสื่อ ร้อยละ 27.68 การสอนของครู ร้อยละ 24.59 และเกิดจากการจินตนาการ ร้อยละ 11.04

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษามีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนร้อยละ 24.51 ซึ่งนักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในประเด็นของเหตุการณ์มากกว่าประเด็นตัวละคร อาจเกิดจากนักเรียนสับสนเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายในเรื่อง เพราะวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มีเนื้อเรื่องยาว มีเหตุการณ์มากมายเกิดขึ้นในเรื่อง ทำให้ในการจัดการเรียนการสอนมีการแบ่งวรรณคดีออกเป็นตอนต่าง ๆ ซึ่งหากนักเรียนมีมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในตอนใดตอนหนึ่งแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในตอนอื่น ๆ ตามมา ดังที่ Chi & Roscoe (2002: 3) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนเกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนจะมีอุปสรรคในการเรียนเนื้อหาใหม่ และเป็นอุปสรรคในการทบทวนความรู้เดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรจิตา สุขกรม (2557: 89) พบว่า สาเหตุของการเกิดมีโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน คือ นักเรียนมีมีโนทัศน์ที่ถูกต้อง

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เพียงบางส่วนและสังสมประสบการณ์จากการประยุกต์ใช้มโนทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ จนกระทั่งเกิดความเคยชิน และก่อให้เกิดความเข้าใจที่ฝังลึกว่ามโนทัศน์ที่ตนมีนั้นเป็นมโนทัศน์ที่ถูกต้อง นอกจากนี้บางเหตุการณ์ในวรรณคดีมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน บางเหตุการณ์เกิดในสถานที่เดียวกัน แต่มีตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นต่างกัน เช่น เหตุการณ์การทำสงครามกับเมืองเชียงใหม่ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสองครั้ง ครั้งแรก ปรากฏตอนที่ 9 “พลายแก้วยกทัพ” ถึงตอนที่ 13 “พลายแก้วได้เป็นขุนแผน ขุนช้างไต่นางวันทอง” เป็นเหตุการณ์ที่พลายแก้วนำทัพไปรบจนชนะเมืองเชียงใหม่ จากนั้นได้เลื่อนยศเป็นขุนแผน ครั้งที่สอง ปรากฏตอนที่ 27 “พलयงมอาสา” ถึงตอนที่ 32 “ถวายนางสร้อยทอง สร้อยฟ้า” เป็นเหตุการณ์ที่พलयงมนำทัพไปรบชนะเมืองเชียงใหม่แล้วได้เลื่อนยศเป็นจหมันไวยวรนาถ นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์อื่นที่มีลักษณะของเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน คือ เหตุการณ์ขึ้นเรือนขุนช้าง ซึ่งมีเหตุการณ์คล้ายกันสองครั้ง ครั้งแรก ปรากฏตอนที่ 17 “ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง ได้นางแก้วกิริยา” เป็นเหตุการณ์ที่ขุนแผนลักลอบขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อจะพาวันทองหนี ครั้งที่สอง ปรากฏตอนที่ 35 “ขุนช้างถวายฎีกา” เป็นเหตุการณ์ที่จหมันไวยวรนาถลักลอบขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อจะพาวันทองหนีไปอยู่กับตน จากเหตุการณ์ตัวอย่างที่กล่าวมาเห็นได้ว่าในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มีเหตุการณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหลายเหตุการณ์ เกิดจากการใช้สถานที่เดียวกันและตัวละครมีลักษณะการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน หากนักเรียนได้รับความรู้ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มากพออาจทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนได้รับความรู้จากแหล่งอื่นที่ไม่ชัดเจน เช่น บุคคลที่มีมโนทัศน์ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวรรณคดี หรือสื่อที่ดัดแปลงเหตุการณ์ในเรื่องแตกต่างไปจากวรรณคดีต้นฉบับ โดยอาจนำเสนอในรูปแบบเพลง การ์ตูน ละครโทรทัศน์ เช่น เหตุการณ์ที่วันทองรู้ว่าสายทองแอบได้เสียกับขุนแผน เป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏตอนที่ 6 “พลายแก้วเข้าห้องนางสายทอง” ได้มีการนำเหตุการณ์ในตอนนี้เป็นฉากหนึ่งในการสร้างละคร เรื่อง วันทอง ออกอากาศในปี พ.ศ. 2564 ทางช่อง ONE31 ผู้สร้างละครได้ดัดแปลงเหตุการณ์โดยให้สายทองเล่าให้วันทองฟังก่อนวันทองถูกประหารชีวิต ซึ่งปรากฏตอนท้ายในละคร แตกต่างจากวรรณคดีต้นฉบับที่วันทองจับได้เองว่าขุนแผนแอบได้เสียกับสายทอง ซึ่งปรากฏเหตุการณ์ในช่วงต้นเรื่อง จากการวางตำแหน่งของลำดับเหตุการณ์และความละเอียดในการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันดังกล่าวทำให้เห็นความแตกต่างของเนื้อเรื่องวรรณคดีกับละครอย่างชัดเจน เพราะในวรรณคดีได้เล่าเหตุการณ์นี้ออย่างละเอียดว่าเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด

และเหตุการณ์นั้นทำให้วันทองโกรธสาหัสเป็นอย่างมาก แต่เมื่อผู้สร้างละครดัดแปลงเนื้อหาใหม่ที่แตกต่างจากต้นฉบับ โดยสลับลำดับของเหตุการณ์ และปรับเปลี่ยนอารมณ์ตัวละครให้วันทองจำใจยอมรับความจริงโดยข่มความโกรธเอาไว้ในใจ เพราะสายทองมาสารภาพกับตนด้วยความจริงใจ และเวลานั้นวันทองใกล้จะถูกประหารชีวิต นักเรียนที่รับชมละครโดยไม่มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์นี้มาก่อนอาจทำให้เกิดโน้ตทัศน์ที่คลาดเคลื่อนตามมา ซึ่งการที่นักเรียนไม่ทราบว่าตนเองมีโน้ตทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไปและเปลี่ยนแปลงได้ยาก เมื่อเรียนเนื้อหาใดก็จะนำความรู้เดิมมาใช้ในการเชื่อมโยงในการคิดวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาโดยไม่ทราบว่ายังมีโน้ตทัศน์ที่คลาดเคลื่อนอยู่ ดังที่ Suping (2003: 9) ได้กล่าวว่า การที่ผู้เรียนไม่ทราบว่าได้เกิดโน้ตทัศน์ที่คลาดเคลื่อนขึ้นแล้วทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เรื่องต่อไปและยากต่อการเปลี่ยนแปลง

สำหรับประเด็นตัวละคร นักเรียนสับสนชื่อของตัวละคร เช่น ชื่อเดิมของขุนแผน ชื่อเดิมของวันทอง เนื่องจากตัวละครในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มีชื่อคล้ายคลึงกันหลายตัวละคร เช่น วันทอง ลาวทอง สร้อยทอง มีเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยกรุงศรีอยุธยา การตั้งชื่อของคณมนีนันนิยมตั้งชื่อลูกโดยนำชื่อสิ่งที่มีค่าหรือสิ่งที่คนสมัยนั้นมองว่าสวยงามมาประกอบเป็นชื่อ เช่น ทอง เพชร แก้ว มณี สอดคล้องกับ วิรัช ศิริวัฒนนาวิ (2544: 26) สรุปได้ว่า ชื่อหญิงในสมัยอยุธยาและธนบุรี นิยมตั้งชื่อลูกให้มีความหมายของชื่อแสดงรูปธรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน เป็นต้นว่า ชื่อธาตุที่นิยม มีชื่อที่เกี่ยวกับทองมากที่สุด เช่น “ก้อนทอง” อีกประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนชื่อของตัวละครคือ จำนวนพยางค์ที่เท่ากัน และการใช้คำซ้ำกัน เช่น นางทองประศรี แม่ของขุนแผน และนางศรีประจันแม่ของวันทอง เนื่องจากชื่อของทั้งสองตัวละครนี้มีลักษณะคล้ายกันโดยมี 3 พยางค์ มีคำที่เหมือนกัน สองคำ คือ คำว่า “ประ” และ คำว่า “ศรี” แต่สลับตำแหน่งกัน อาจทำให้นักเรียนสับสนว่าตัวละครใดเป็นแม่ของขุนแผนหรือแม่ของวันทอง หรือนักเรียนอาจสับสนกับชื่อตัวละครในวรรณกรรมเรื่องอื่น เช่น ชื่อนางพิมพิลาไลย ที่มีความคล้ายคลึงกับพระนางพิมพาที่เป็นแม่เลี้ยงของเจ้าชายสิทธัตถะ เนื่องจากใช้คำว่า พิม ขึ้นต้นชื่อเหมือนกัน

นอกจากนี้ นักเรียนอยู่ในกลุ่มเดาคำตอบได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 12.04 และกลุ่มขาดความรู้มากถึงร้อยละ 36.40 นักเรียนสองกลุ่มนี้อาจขาดทักษะการจำและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดี เนื่องจากนักเรียนอาจเรียนรู้เนื้อเรื่องย่อจากแหล่งข้อมูล

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ต่าง ๆ เช่น การสอนของครู หนังสือเรียน สื่อออนไลน์ ทำให้นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อเรื่อง เหตุการณ์ และตัวละคร ซึ่งการเรียนวรรณคดี นักเรียนจำเป็นต้องเรียนตัวบท เพราะจะทำให้เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อถึงผู้อ่าน ทั้งคำสอน การใช้ชีวิตในสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต

การที่นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในด้านเหตุการณ์และตัวละครในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสับสน ไม่สามารถบอกรายละเอียดของเหตุการณ์ในเรื่อง เรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องไม่ถูกต้อง และไม่สามารถแยกแยะเหตุการณ์ ตัวละคร ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถจดจำเนื้อหา บอกลักษณะนิสัย บทบาท ของตัวละครในเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ ซึ่งทำให้นักเรียนสรุปความไม่ถูกต้อง เมื่อนักเรียนสรุปความไม่ถูกต้อง จึงส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. การสรุปความรู้และเข้าใจด้วยตัวนักเรียนเองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน มากที่สุด เนื่องจากนักเรียนสรุปความรู้และเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน แตกต่างไปจากต้นฉบับ ดังปรากฏในคำถามข้อที่ 5 เหตุใดขุนช้างทำลายตนโง่ที่ขุนแผนปลุกไว้ มีนักเรียนที่มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนร้อยละ 33.45 และมีสาเหตุการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมาจากการสรุปความรู้และเข้าใจด้วยตัวนักเรียนเองร้อยละ 40.32 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะการสรุปความรู้และความเข้าใจเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญ์ ฐิริพัฒน์ศิริ (2561: 60) นักเรียนไทยมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำ เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการแยกแยะองค์ประกอบของเรื่อง เช่น ตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ อารมณ์ และการดำเนินเรื่อง สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 30) กล่าวว่า การคิดเชิงวิเคราะห์ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริงรู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องส่งผลให้เข้าใจลักษณะนิสัยตัวละคร และเข้าใจเนื้อเรื่องมากขึ้น หากนักเรียนขาดการคิด

วิเคราะห์เนื้อเรื่อง มีภูมิภาวะ สติปัญญา และประสบการณ์ไม่มากพอในการสรุปความรู้ความเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนสรุปความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวรรณคดีคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ หากไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง อาจนำความรู้ที่ได้จากการสรุปความรู้ความเข้าใจไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับ ศิริเดช สุชีวะ (2538: 17) ได้สรุปสาเหตุของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนว่า หากผู้เรียนยังขาดความพร้อมทั้งในเรื่องภูมิภาวะและพัฒนาการด้านสติปัญญา อาจทำให้ไม่เข้าใจบางเรื่องได้ นักเรียนที่มีความสามารถไม่ถึงขั้นก็อาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

2. การรับสารจากสื่อ เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เป็นลำดับที่ 2 เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ข่าวสาร รวมทั้งเนื้อหาของวรรณคดี ปัจจุบันนักเรียนเข้าถึงสื่อได้ง่าย และสื่อบางชนิดได้นำวรรณคดีไทยมาดัดแปลงเนื้อหาบางส่วนให้แตกต่างจากต้นฉบับ เพื่อจุดประสงค์บางประการ เช่น เพื่อความบันเทิงเพื่อการโฆษณา ที่เห็นได้เด่นชัดคือละครโทรทัศน์ เรื่อง วันทอง ได้ดัดแปลงเนื้อเรื่องบางส่วนให้แตกต่างไปจากวรรณคดีขุนช้างขุนแผนที่เป็นวรรณคดีต้นฉบับ เช่น เนื้อเรื่องในตอนจุดจบของขุนช้างที่ในวรรณคดีต้นฉบับ ขุนช้างบวชให้วันทองแล้วกลับไปอยู่บ้านที่สุพรรณบุรี แต่ในละครดัดแปลงให้ขุนช้างกลายเป็นคนเสียสติ ซึ่งปรากฏในคำถามข้อที่ 20 ว่า จุดจบของขุนช้างเป็นอย่างไร นักเรียนมีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนร้อยละ 53.44 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เลือกตอบว่าจุดจบของขุนช้างคือ เสียสติจนกลายเป็นคนบ้า โดยสาเหตุการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมาจากการรับสารจากสื่อร้อยละ 35.93 แสดงให้เห็นว่านักเรียนตอบคำถามตามเนื้อเรื่องของละครที่ดัดแปลงให้แตกต่างจากต้นฉบับ นอกจากนี้การดัดแปลงวรรณคดีเป็นการตื้น ก็ทำให้เนื้อเรื่องแตกต่างไปจากต้นฉบับเช่นกัน เพราะผู้ผลิตต้องตัดเนื้อหาในวรรณคดีบางตอนออกเพื่อให้การตื้นมีเนื้อหากระชับกับเวลา และเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น ดังนั้น การที่นักเรียนรับชมสื่อโดยขาดความรู้หรือมีความรู้ไม่ชัดเจนส่งผล ให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน สอดคล้องกับ พิไลวรรณ เพชรไผ่ (สัมภาษณ์: 22 มกราคม 2565) ครูวิชาภาษาไทย โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 กล่าวว่า สื่อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจดจำเนื้อหาวรรณคดีของนักเรียน หากนักเรียนได้รับสื่อที่ดัดแปลงเนื้อหาจากวรรณคดี นักเรียนจะจดจำเนื้อหาในสื่อนั้น จนทำให้เกิดความสับสนกับเนื้อหาในวรรณคดีต้นฉบับ

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. การสอนของครู เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เป็นลำดับที่ 3 เนื่องจากนักเรียนได้รับความรู้โดยตรงจากครู ซึ่งครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนจดจำเนื้อหาวรรณคดี ซึ่งคำถามข้อที่ 15 ขุนช้างกับพลายงามพิสูจน์ความจริงต่อพระพันวษาด้วยวิธีการใด มีนักเรียนที่มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนร้อยละ 24.21 มีสาเหตุการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมาจากการสอนของครู ร้อยละ 31.14 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของครูเป็นสาเหตุสำคัญต่อการเกิดมโนทัศน์ของนักเรียน ในปัจจุบันพบว่ามีครูที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนสนใจเนื้อเรื่องวรรณคติน้อยลง และไม่อยากจดจำเนื้อหาวรรณคดี สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บุณยสินวัฒนกุล (2559: 16) กล่าวว่า การเรียนการสอนวรรณคดีในปัจจุบันพบว่า วิธีสอนของครูไม่เข้าใจ ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนโดยครูผู้สอนมักจะมุ่งสอนแบบอ่านเอาเรื่อง และให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีการท่องจำเท่านั้น ครูส่วนใหญ่มุ่งสอนให้นักเรียนท่องจำเพื่อการสอบไล่ ครูบางคนขาดการค้นคว้าไม่พยายามหาเทคนิคการสอนแบบใหม่ อีกทั้งยึดการสอนแบบเดิม จนลืมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด และทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ รัตนไชย (2555: 146) พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนวรรณคดีด้วยการบรรยายทำให้นักเรียนไม่ได้เรียนรู้การวิเคราะห์ และนำผลการอ่านไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมนี้นำมาซึ่งผลกระทบต่อการจัดจำและเข้าใจเนื้อหาวรรณคดีของนักเรียน ครูจึงควรแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น การตั้งคำถาม ใช้สื่อประกอบการสอนที่น่าสนใจ ให้นักเรียนเล่นเกมเกี่ยวกับวรรณคดี การจัด การเรียนการสอนในรูปแบบนี้นอกจากผู้เรียนจะมีส่วนร่วมแล้ว ยังเป็นการสอนที่กระตุ้น ให้นักเรียนคิดจนส่งผลไปยังการจัดจำเนื้อหาวรรณคดีได้ดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับ พรทิพย์ สิริสมบุรณ์เวช (2547: 4) กล่าวว่า การแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นเหตุ เป็นผล สามารถตั้งคำถามและตอบคำถามที่ตนเอง ต้องการทราบจากบทเรียนได้โดยการ ค้นคว้าและเลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การเรียน

การสอนวรรณคดีที่เด็กจะยอมรับได้นั้นขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูด้วย การสอน ควรจะเป็นไปในลักษณะที่นักเรียนเป็นผู้คิดค้นที่จะวิจารณ์วรรณคดีตามพื้นฐาน และ ประสบการณ์ของเขา เช่น นักเรียนอาจคิดค้นวิพากษ์วิจารณ์ว่า สุนทรภู่เขียนนิราศ

ภูเขาทอง ทำให้จึงพรรณนาความโดยเอาสถานที่มาเชื่อมโยงกับชีวิตตนเอง ทั้งนี้นักเรียนอาจได้คำตอบจากการศึกษาประวัติชีวิตสุนทรภู่ว่า ชีวิตของสุนทรภู่ต้องผ่านสิ่งเหล่านั้นมา การศึกษาชีวิตผู้แต่งจึงสัมพันธ์กับการศึกษาเนื้อหาและคุณค่าของวรรณคดี คือ ข้อคิดปรัชญา และสาระอันเป็นสัจจะของชีวิต ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด และคิดเป็นแต่ผู้เรียนจะรู้จักคิดได้นั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับครูที่เป็นผู้เลือก และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณคดีมาเป็นสื่อในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิด ทศนคติ ในวรรณคดี เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน โดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองทางความคิดอย่างมีเหตุผล จนเกิดเป็นมโนทัศน์ในที่สุด หากครูมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี หรือถ่ายทอดเนื้อหาวรรณคดีที่ไม่ชัดเจนให้กับนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ สอดคล้องกับ สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540: 15-18) ได้กล่าวว่า การนำเสนอข้อมูลหรือความหมายในบางเรื่องไม่ชัดเจน และการที่ครูมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในบางเรื่อง ทำให้นักเรียนได้รับการถ่ายทอดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในเรื่องนั้น ๆ จากครูต่ออีกทอดหนึ่ง

4. เกิดจากการจินตนาการของนักเรียน เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน น้อยที่สุด เนื่องจากการจินตนาการเป็นการนึกคิด สร้างภาพในสมองที่อาจรับข้อมูลมาจากการบอกเล่า การได้อ่าน ได้คิดเอง การได้ยิน หรือนำมาจากแหล่งความรู้ ซึ่งจินตนาการเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการคิด การเรียนรู้และอาจนำความรู้ไปใช้งานหรือใช้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งคำถามข้อที่ 16 พยายามแอบขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อลักพาตัวใคร มีนักเรียนที่มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนร้อยละ 36.75 สาเหตุการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนมาจากการจินตนาการของนักเรียนร้อยละ 29.73 แสดงให้เห็นว่า คำถามข้อนี้เนื้อหาในส่วนที่นักเรียนไม่คุ้นเคยหรือขาดความรู้ในเนื้อเรื่องส่วนนั้น จึงเกิดการนึกคิดจินตนาการไปตามความคิดของตน หากนักเรียนได้รับความรู้ในเนื้อหาวรรณคดีที่แตกต่างไปจากต้นฉบับ หรือไม่เคยมีความรู้มาก่อน ส่งผลให้นักเรียนจินตนาการเรื่องราวด้วยตนเอง จนเกิดเป็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนได้ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Fisher (1985: 53-54) กล่าวถึงสาเหตุของมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน สรุปได้ว่า นักเรียนที่รับฟังคำอธิบายของผู้ใหญ่ที่ขาดความเข้าใจในมโนทัศน์เรื่องนั้น ๆ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการจินตนาการจากคำอธิบายที่เป็นนามธรรม แปลความหมายจากความเข้าใจที่ผิดนั้น จนเกิด

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เป็นความขัดแย้งระหว่างประสบการณ์ ในชีวิตจริงกับประสบการณ์ในโรงเรียน ทำให้นักเรียนจินตนาการเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จนเกิดเป็นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

บทสรุป

ผู้วิจัยประมวลและสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการสำรวจ พบว่า การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและความเข้าใจที่ได้มาจากแนวความคิดหรือความรู้ที่ไม่ถูกต้อง ความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ คลุมเครือ ความคิดสำคัญหรือความคิดรวบยอดที่แตกต่างไปจากความเป็นจริง และเป็นความคิดที่ต่างไปจากแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันในสังคม อาจได้มาจากประสบการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนของแต่ละบุคคล ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในรายวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกิดขึ้นจากการไม่เข้าใจ สูตร กฎ ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แต่ไม่ได้มีการศึกษาสาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ว่าสาเหตุใดส่งผลต่อมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสูงกว่ากัน ซึ่งอาจทำให้ไม่เข้าใจที่มาของปัญหาและแก้ปัญหาได้ไม่ถูกต้อง สำหรับการศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในรายวิชาภาษาไทยพบว่ามีย่านวนน้อย แต่จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ผู้วิจัยจึงศึกษา มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนร้อยละ 24.51 ซึ่งนักเรียนที่มีมโนทัศน์คลาดเคลื่อนในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ได้รับความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ที่ไม่ถูกต้องมาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ การสรุปความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง การรับสารจากสื่อ การสอนของครู และเกิดจากการจินตนาการ ดังนั้น การจัด การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน เพราะจะ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง เหตุการณ์ตัวละคร อารมณ์ ที่กวีต้องการสื่อ และสามารถนำความรู้และคำสอนจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ไปประยุกต์ในชีวิตอย่างถูกต้อง ซึ่งการทราบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและสาเหตุของการเกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการการศึกษาโดยเฉพาะ ผู้สอน ที่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

กระบวนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมให้นักเรียนเข้าใจได้ถูกต้อง และเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาข้อสอบที่มีตัวลวงซึ่งสร้างจากมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ในเนื้อหาวรรณคดี อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ในวงการศึกษาหรือผู้ผลิตสื่อที่ต้องระมัดระวัง ในการนำเสนอเนื้อหาของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมาใช้ โดยควรให้ความสำคัญในการแจ้งให้ผู้รับสารทราบว่าวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมามีการดัดแปลงตัวบทเพื่อความบันเทิง ซึ่งเหตุการณ์หรือตัวละครอาจไม่ตรงตามต้นฉบับของวรรณคดีหรือวรรณกรรม ดังนั้น ผู้รับสารจึงควรใช้วิจารณญาณในการรับสารจากสื่อดังกล่าว

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กึ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek ร่วมกับทฤษฎีเขาวนปัญญาสามองค์ประกอบของ Stenberg เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเล่าเรื่องเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ชลธิชา ศิริอมรพันธ์. (2562). *การพัฒนาแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐ ภูริพัฒนศิริ. (2561). เด็กดี-เด็กเก่ง คุณลักษณะของครอบครัวและโรงเรียน. *พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์*, 12(1), 56-79.
- นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว. (2564). *การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. ภาคนิพนธ์ ค.บ. (ภาษาไทย). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวรรณคดี
เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2557). *พจนานุกรมภาษาในอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช. (2547). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดีการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ ค.ต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรธิดา สุขกรม. (2557). *การศึกษามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและข้อผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณรอง รัตนไชย. (2555). *สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ศิริวัฒนนานาวิน. (2544). *การศึกษาการตั้งชื่อของคนไทย*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริเดช สุชีวะ. (2538). *การวินิจฉัยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท ตั้งทวี. (2558). *วรรณคดีพื้นฐาน*. มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุวิมล เข้ายแก้ว. (2540). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา*. ปัตตานี: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- Arslan, H. O., Cigdemoglu, C., & Moseley, C. (2012). A Three-Tier Diagnostic Test to Assess Pre - Service Teachers' Misconceptions about Global Warming, Greenhouse Effect, Ozone Layer Depletion, and Acid Rain. *International Journal of Science Education*, 34(11), 1667-1686. <https://doi.org/10.1080/09500693.2012.680618>

- Chi, M. T. H. & R. D. Roscoe. (2002). The Process and Challenges of Conceptual Change. In M. Limon and L. Mason (Eds), *Reconsidering Conceptual Change: Issues in Theory And Practice*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Fisher, K. M. A. (1985). Misconception in Biology : Amino Acid and Translation. *Journal of Research in Science Teaching*, 22 (January), 53-62.
- Suping, S. M. (2003). *Conceptual Change among Students in Science*. Retrieved (September). <http://www.ericdigests.org/2004/change.html>.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

บุคลากรกรม

- ณัฐชา ทองเดิม (ผู้ให้สัมภาษณ์) นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว (ผู้สัมภาษณ์). ณ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา 2 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2565.
- พิไลวรรณ เพชรไฟ (ผู้ให้สัมภาษณ์) นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว (ผู้สัมภาษณ์). ณ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2565.
- ภาณุมาศ ชุมแสง (ผู้ให้สัมภาษณ์) นันทวัฒน์ ศรีคงแก้ว (ผู้สัมภาษณ์). ณ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ถนนดอนนก ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2565.

Received: May 9, 2022

Revised: April 25, 2023

Accepted: May 2, 2023